

Kriitiliselt ahistamisest

Ahistamise paragrahv selle praeguses sõnastuses tuleks karistusseadustikust välja visata, kirjutab EKRE naisühenduse juhatuse liige **Evelin Poolamets**.

S kandaal Aivar Mäe ümber näitab valusalt ära, kuhu oleme sattunud võõraid ideid Eestisse importides. Kes ei mäletaks lugusid USAst, kus professor ei julge üliõpilastele isegi komplimenti teha, sest kardab ahistamisüüdistust. Lisaks tohtud kahjutasunõuded ning USA kohtutes maha peetud ahistamise seebiooperid. Kõige ehmatavam oli USA ülemkohtu kandidaadi Brett Kavanaugh'i ründamine. Õnnelikus abielus väärkas mees sattus meedia marulise rünnaku alla, sest olevat kooliajal, 36 aastat tagasi kellegagi flirtinud.

Nüüd on USAst pärit #metoo liikumise ahistamishüsteeria jõudnud täiel määral Eestisse. Rahvusoperi juht, kelle peamiseks süüks näivad olevat ebaõnnestunud naljad, on ühepoolsete süüdistuste põhjal avalikult häbimärgistatud. Kõik see meenutab William Goldingi «Kärbeste jumalat», sest uus ahistamiseseadus võimaldab vallandada inimese loomuses pesitsevat hävitamiskirge.

Kohtus on juba mitu astet läbinud üks raamatukogu direktor, kelle «ahistamisloo» puhul pole kahtlustki, et tegu on suhtedraamaga. Maakonnalehes kaebleb nooruke ajakirjanik, kuidas tööandjad on teda ahistanud sooviga, et ta tööl hoolitsetum välja näeks, või tundnud huvi, kas pereelu võimaldab pikemaid töötunde. Selliseid näiteid leiab veel ja veel.

Kõik see oleks üksnes kohaliku tähtsusega klatš, kui pärast 2017. aastat poleks jõustunud karistusseadustikus süüteo seksuaalse ahista-

mise paragrahv 1531, mis annab suhtedraamade lahendamise ülesande politseile ja prokuratuurile. Kui suhe kõrbeb, siis peab appi tulema kõikvõimas riik. Kohtunike alandatakse #metoo aktivistide tööriistadeks.

Eesti õigusruumis ei tohiks olla kohta nii ebamäärase sõnastusega seadusesätel: «(1) Teise inimese tahte vastase ja tema inimväärkust alandava eesmärgi või tagajärjega tema suhtes toime pandud kehalise seksuaalse iseloomuga tahtliku tegevuse eest karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga. (2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 2000 eurot». Fantaasiast jääb puudu, kuidas võiks juriidiline isik toime panna kehalise seksuaalse iseloomuga tahtliku teo?

Täiskasvanud inimesed peaks olema võimelised üksteisele kohe selgeks tegema, mis neile suhtlemisel meeldib, mitte varitsemata aastaid ja siis meediasse kaebama.

Ja mida tähendab «kehalise seksuaalse iseloomuga tegu»? Kas laval poseeriv bikiinimodell on kurjategija? Või ekraanil flirtiv kaunis Anu Saagim? Kas nende tegevus on niikaua legaalne, kuni leidub keegi, kelles tärkab hävitamiskirg ja kes teatab, et ta on nähtust alandatud?

Riigile pannakse üle jõe käivad kohustused, et sõna-sõnavastu-olukordades klaarida, kes kellele mida ütles või kuidas puudutas. Kas nüüd peavad kõik noorus-

põlve kohatu sõnakasutuse pärast kogu ülejäänud elu värisema? Äkki on tehtud midagi seksuaalse iseloomuga? Millal politsei muuksele koputab? Inimsuhteid, mida meil on ajast aega lahendatud kultuuri ja heade kommete kaudu, hakatakse lahendada politsei abil. Seda olukorras, kui riigil niigi napib ressursse ohtlike kuritegude avastamiseks.

Jah, ahistamine on päriselt olemas ja seda on kogenud nii mehed kui naised. Heade kommete teel on Eesti ühiskonnal tõesti pikk tee käia. Raadios, kirjasõnas, teatris, sotsiaalmeedias ja tänaval käib labasuse paraad. Kunstnikud kisivad end alasti. Ometi ei tule keegi selle peale, et neile politseikomissar selga saata. Ülemused on labased ja kiuslikud? Seda juhtub, ja mitte vähe. Ent siiani on tülid lahendatud eraõiguslikult – kas lahku tööaja põhimõttel «targem annab järele» või saab ülemus veel kõrgemalt ülemuselt sule sappa. Kui keegi tahab teatris vanu asju meelde tuletada ja ülemust kangutada, siis ei pea seda lahendama kogu riigi ees.

Kõige parem, kui tõstame jälle au sisse daamilikkuse, härrasmeelikkuse, head kombat ning läbi selle muudame inimsuhteid töökohal ja avalikus ruumis väärrikaks, kultuursemaks. Täiskasvanud inimesed peaksid olema võimelised üksteisele selgeks tegema, mis neile suhtlemisel meeldib ja mis mitte. Labasele käitumisele tuleb kohe koht kätte näidata, mitte varitseda aastaid ja siis meediasse kaebama minna. Kindlasti tuleb ette arusaamatusi, aga nende lahendamiseks ei pea koorma politseid ja õigussüsteemi.

EDWARD LUCAS
kolumnist

Ajaloomees Vladimir Putin

Poolal, Eestil, Lätil, Leedul ja Ukrainal pole vähimatki põhjust karta. Nad peaksid olema Punaarmeele vabastamise ja kaitsmise eest tänulikud. Nemaad ju sõja õieti põhjustasidki, nii et lisaks peaksid nad ennast süüdi tundma. Selline on ajakirjas National Interest avaldatud Venemaa juhi pika essee tegelik mõte.

Ajaloolastele peaks see essee olema üllatav, kuigi mitte seepärast, et see pakuks midagi uut mineviku kohta. Küll ütleb see palju selle kohta, kuidas Venemaa juht ajalugu näeb. Ta kulutab palju aega lääne diplomaatia hästi teada eksimuste toonitamisele, libiseb aga üle Nõukogude juhtkonna möödapanekest. Poola ründamist 17. septembril 1939 õigustatakse äärmiselt küüniliselt: nimelt olevat Hitleriga sõlmitud kokkuleppe järgi Nõukogude Liidule ette nähtud veel suurem tükk. Ometi väidab ta sealsamas, et Ida-Poola okupeerimisel oli kaitse eesmärk.

Härra Putini metodoloogia on nii vigane, et seda esseed ei saaks kasutada üheski enesest lugupidavas ülikoolis doktoritöö alusmaterjalina. Politoloogiasakondades võiks see olla huvipakkuv tekst, ehkki ilmsesti mitte moel, mis võiks meeldida Venemaa juhile. Ajalooetead on Putini kinnimõtteks juba aastaid (meenutagem, kuidas Astrid Kannel põhjustas tal 2005. aastal Arevuho, kui päris pressikonverentsil, miks on Venemaal nii raske vabandust paluda selle eest, et Nõukogude Liit okupeeris Balti riigid). Putin esitas oma põhiteesid juba nullusel Sõltumatute Riikide Ühenduse tippkohtumisel: lääne riigid (ja Poola) on silmakirjalikud; Nõukogude Liit oli raske olukorras; sõja ajal ilmutatud kangelaslikkus õigustab nüüdse Venemaa suurriiklikku staatust.

Kõige selle tagapõhi on ilmne. Ühelt poolt kujundas see tausta Natsi-Saksamaa üle saavutatud võidu 75. aastapäeva tähistamisele, mis lükkus edasi. Teiselt poolt õhutas rahvusliku uhkust enne põhiseaduse muudatuste referendumit, mis andis Putinile võimaluse jääda võimule 2036. aastani. Ajalooline revisionism võib kaasa tuua ka veidi positiivset vastukaja läänes, eriti nende seas, kes (nagu Putin) soovivad naasta Teherani, Jalta ja Potsdami konverentsi aega iseloomustanud suurriikliku poliitika juurde.

Tõeline küsimus seisab nüüd selles, kuidas reageerida. Ahvatlev oleks müüdugi esitada piinliku üksikasjalikkusega punkt punkti haaval vastuväide. Müncheni kokkuleppe, millega Suurbritannia ja Prantsusmaa panid aluse Tšehhoslovakkia tükeldamisele, oli häbiväärne, aga mitte võrreldav Molotovi-Ribbentropi paktiga. Tšehhoslovakkiale kuulunud Cieszyni hõivamine Poola poolt on tegelikult palju komplikatsioonitsem, kui esmapilgul paistab. Inglise-Jaapani kokkulepe 1939. aastal puudutas konkreetselt Tianjini probleemi lahendamist ega andnud Tokyo keiserlikule võimule Hiinas vabu käsi. Ja nii aina edasi, kuni diplomaatiliste nüansside viimse kohta ja punktini.

Ent Putini siht pole võita akadeemilist väitlust. Tema siht on õhutada tagant poliitilist sõnasõda, milles ühel poolel seisaksid pahanatsid ja teisel pool kangelaslikud venelased. See jääb kõlama nende kõrvus, kellele ajaloolised faktid suuremat huvi ei paku. Samuti legitimeerib see tema võimu Venemaal ja Venemaa kohta maailmas, kusjuures lisaeesmärk on lüüa jalad alt riikidele, kes käsitlevad ajalugu teistmoodi. Me ei peaks astuma sellele rünnakule vastu ajalugu puudutavate allmärkustega, vaid tänapäevaste kultuuriliste, diplomaatiliste ja majanduslike edulugudega. Selliste edulugude puudumine Venemaal sunnib Putinit pöörduma ajaloo poole.

LUGEJA KIRI

Vabadussammas pole suvaline rist

Mind pani nõrdima Ülle Harju artikkel «Sobimatu ausammas». Vabaduse platsil asuv vabadussammas ei ole mitte suvaline rist, vaid Eesti Vabadussõja kõige kõrgem aumärk ning väga sobiv ja kena Vabadussõda meenutama. See on mälestus ja aumärk kõigile Vabadussõjas osalenutele, kelle hulgas oli ka minu isa – soomusrongi vedurijuht. Ülle Harju võiks läbi lugeda äsja ilmunud suurteose «Eesti Vabadussõja ajalugu», mis annab hea ülevaate tolleaegsetest sündmustest. Ilma selle sõja võiduta meil vaevast praegust riiki oleks. Konstantin Päts oli ja on meie riigi sümbol. 1949. aastal Patarei kambiris poliitvangidena me laulsime sageli: «Ma tahaksin kodus olla, kui Eesti on vabariik, las Laidoner juhatab väge ja Päts on president.» Päts oli meie riigi pea ja tema pea ausambana on igati sobiv. Peaasi, et Päts oleks ära tuntav. Ausamba koht Uuel turul on ka väga sobiv ja hästi nähtav. Olen teda korra päriselus näinud, 1940. a vabariigi aastapäeval kõnet pidamas. Rahvast oli murdu ja ma istusin isa turjal. Pätsi pead ausambana võrrelda Lenini peaga on küll täiesti kohatu. Loodan, et

jõuan tema ausamba jalamile lilli viia, ehkki olen juba 88-aastane.

BORIS MERILAIN
pensionär, endine iluuisutaja

Appi, meile tehakse liiga!

Võibolla on mõnevõrra vähe tähelepanu on pälvitud Ühiskonnauuringute Instituudi küsitlus, kus inimestel paluti anda hinnang, kas suuremad meediaväljaanded kajastavad poliitikat neutraalselt. Uuringu tulemus oli huvitav, sest poliitikakajastus ei ole neutraalne 56 protsendi küsitletute arvates.

Kuivõrd neutraalne on meedia aga poliitikas tegutsevate erakondade suhtes, on veel täiesti omaette teema. Elu on näidanud, et väiksemate erakondade poliitilistele sõnumitele eelistatakse peamiselt riigikogus esindatud erakondade kajastamist, olgu see siis positiivses või negatiivses võtmes. Kui väiksemate erakondade reiting on olematu, siis langetatakse kuskil mingi kollegiaalne otsus ja nende poliitilisi sõnumeid ei kajastata. Pääs meediasse on osa erakondade jaoks üsna keeruline ettevõtmine ning nende seisukohad ei jõuagi lõpuks kuhugi, mis sest, et esindavad eri ühiskonnagruppide arvamusi.

Poliitikaasjatundjad juhivad tihti tähelepanu, et erakondadel ei ole selgeid sõnumeid. Jah, siin võib nõustuda. Igal erakonnal peab siiski olema oma nišš ja selge sõnum, mis on kinnistunud konkreetsete sihtgruppide peas. Erakond peab olema reaalselt kellelegi vajalik. Lihtsalt tasakaalukas ja arukas poliitika paljude jaoks ei tööta. Kui ikka suures mahus ei vastandu, siis pole sind olemas. EKRE näiteks ei pidanud meediat neutraalseks ja leidis oma kanalid sõnumite levitamiseks. Tulemuseks on väga palju saadikukohti.

Kui suur meedia kajastab väiksemate erakondade seisukohti endiselt passiivselt, siis uute meediakanalite arv kasvab jõuliselt ning otsitakse hoopis teistsuguseid võimalusi sõnumi edastamiseks. Pole välistatud ka radikaalsemad sammud ning veelgi suurem vastandumine. Aeg on loobuda vanadest tavadest, kus kajastatakse ainult riigikokku valitud erakondade sõnumeid (kohati ka valikuliselt) ja debattidele kutsutakse ainult nende erakondade esindajad, kelle reiting on üle viie protsendi. Kui kõik jätkub samas vaimus, pole välistatud, et järgmises sarnases uuringus saame vastuseks, et 60 protsenti inimesi ei pea poliitika kajastamist meedias neutraalseks.

VAHUR KOLLOM
(Vabaerakond)

KIRJUTAGE POSTIMEHELE ADRRESSIL:
TARTU MNT 80, 10112 TALLINN
ÜLIKOOLI 2A, 51003 TARTU
E-POST: KIRI@POSTIMEES.EE